

ผลการรักษาแนวโลกอสต่อความหมายในชีวิตของผู้สูงอายุโรคมะเร็ง¹

THE EFFECTS OF LOGOTHERAPY ON MEANING IN LIFE
OF THE ELDERLY WITH CANCER

พัชรณัฐ เรืองไธสง²

วารากร ทรัพย์วิระปกรณ์³

Patchanat Reawtaisong

Warakorn Supwirapakorn

¹วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา

²นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา

³ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Faculty of Education Burapha University

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการรักษาแนวโลกอสต่อความหมายในชีวิตของผู้สูงอายุโรคมะเร็ง ตัวอย่างเป็นผู้สูงอายุ 60 ปี ขึ้นไป เพศหญิง ที่รักษาตัวด้วยโรคมะเร็งเต้านม จำนวน 8 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบวัดความหมายในชีวิต และโปรแกรมการรักษาแนวโลกอส ดำเนินการวิจัยโดยให้ผู้สูงอายุได้รับการรักษาแนวโลกอสเป็นรายบุคคล จำนวน 12 ครั้ง ๆ ละ 45 นาที วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ เปรียบเทียบผลการทดลอง 3 ระยะ คือ ก่อนทดลอง หลังทดลอง และติดตามผลหลังการทดลอง 2 สัปดาห์

ผลการวิจัย พบว่า ผู้สูงอายุโรคมะเร็ง ที่ได้รับการรักษาแนวโลกอส มีคะแนนความหมายในชีวิต ในระยะหลังการทดลองสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีขนาดอิทธิพล 2.88 และมีคะแนนความหมายในชีวิต ในระยะติดตามผล สูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีขนาดอิทธิพล 3.83

คำสำคัญ : ผู้สูงอายุ, การรักษาแนวโลกอส, ความหมายในชีวิต

Abstract

The purpose of this research was to study the effects of logotherapy on meaning in life of the elderly with cancer. The sample consisted of eight elderly women who were taken the treatment of breast cancer. The instruments were the meaning in life questionnaire and the logotherapy individual counseling program. The samples were taken the individual counseling for 12 sessions of 45 minutes. The data collection procedure was divided into three phases: the pretest, posttest, and the follow-up. The data were analyzed by repeated-measure analysis of variance.

The results revealed that the elderly woman with cancer who were taken the logotherapy in the posttest phase was higher than the meaning in life score of the score of them in the pretest phase at a level of .001. The effect size was 2.88. The meaning in life score of the elderly woman with cancer who were taken the logotherapy in the follow-up phase was higher than the score of them at a level of .001. The effect size was 3.83.

Keywords : elderly, logotherapy, meaning in life

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ผู้สูงอายุโรคมะเร็งเต้านม ต้องเผชิญกับภาวะวิกฤตของชีวิต เริ่มตั้งแต่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์พบว่า เป็นโรคมะเร็งเต้านม ต้องพบกับความเจ็บปวดทางด้านร่างกายและจิตใจ กล่าวคือ ผู้สูงอายุโรคมะเร็งเต้านมต้องเผชิญกับความเจ็บปวดทางร่างกายที่ต้องถูกตัดเต้านม เป็นการรักษาที่สามารถแก้ไขที่ต้นเหตุของการรักษาโรคมะเร็ง และป้องกันการแพร่กระจายของเซลล์มะเร็งที่ได้ผลดี แต่ส่งผลให้ผู้สูงอายุโรคมะเร็งเต้านม เกิดความรู้สึกริดก้างวล ความรู้สึกอับอาย ซึมเศร้า ที่ต้องสูญเสียภาพลักษณ์ของความเป็นผู้หญิง กลัวเรื่องต่าง ๆ เช่น กลัวตาย กลัวความทุกข์ทรมานจากการรักษา กลัวโรคกลับมาเป็นซ้ำ กลัวสูญเสียสามี รู้สึกไม่มั่นใจและไม่มั่นคงในชีวิต จากการศึกษาของ Morris (1997) พบว่า ผู้ป่วยภายหลังที่ได้รับการผ่าตัดเต้านมเกิดปัญหาทางด้านจิตใจถึงร้อยละ 20-40 โดยมีความวิตกกังวลและซึมเศร้าสูง การให้การรักษานับว่าเป็นสิ่งจำเป็น และถือว่าเป็นวิธีการช่วยเหลือได้ดีอีกวิธีหนึ่ง ที่จะช่วยให้ผู้ป่วยเข้าใจศักยภาพของตนเอง และสามารถเผชิญกับภาวะวิกฤตต่าง ๆ ในชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับ Minton และคณะ (2002, อ้างถึงในสิริลักษณ์ จันทระ, 2541) พบว่า ผู้ป่วยโรคมะเร็งที่ได้รับการรักษาแบบผสมผสาน ด้วยการได้รับยาเคมีบำบัดและการสนับสนุนทางด้านจิตใจ โดยการให้คำปรึกษาการปรับอารมณ์และเทคนิค การผ่อนคลายอย่างง่าย เช่น การฝึกการหายใจ การนวด สามารถทำให้ผู้ป่วยมีชีวิตอยู่ยาวนานกว่าผู้ใช้วิธีการรักษาด้วยเคมีบำบัดอย่างเดียว เขาได้อธิบายถึงหลักการทางวิทยาศาสตร์ ที่เป็นความรู้ใหม่ถึงความสัมพันธ์ ระหว่างจิตใจและภูมิคุ้มกันในร่างกาย (psycho-neuro-immunology) เป็นการช่วยเหลือให้ผู้ป่วยเข้าใจสถานการณ์ การปรับเปลี่ยนความคิดให้เป็นไปในทางบวก มีผลช่วยกระตุ้นสารเคมีในร่างกายสร้างภูมิคุ้มกันขึ้น ทำให้ผู้ป่วยกลุ่มที่บำบัดที่ศูนย์ไซมอนตันมีชีวิตที่ยาวนานกว่าผู้ป่วยโรคมะเร็งที่ขาดการสนับสนุน

ระหว่างร่างกาย จิตใจ และจิตวิญญาณ ที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน และสอดคล้องกับ กัญญ์ริตา ศรีภา (2547) ศึกษาผลการให้คำปรึกษาแบบภวนิยม เป็นรายบุคคลที่มีต่ออ้อมโนทัศน์ของผู้ป่วยอัมพาตครึ่งร่าง โรงพยาบาลตำรวจ ผลการศึกษาพบว่า ภายหลังจากให้คำปรึกษาผู้ป่วยมีอ้อมโนทัศน์ของผู้ป่วยอัมพาตครึ่งร่าง โรงพยาบาลตำรวจ

“ความหมายในชีวิต” ของผู้สูงอายุโรคมะเร็ง เป็นหนึ่งในวิธีการสนับสนุนระหว่างร่างกาย จิตใจ และจิตวิญญาณให้มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันโดยการรับรู้ ตระหนักถึงคุณค่า และความหมายในชีวิตของตนเองและตัดสินใจที่จะใช้ชีวิตต่อไปอย่างมีคุณค่าและมีความหมาย สิ่งที่ผ่านมาเข้ามาในใจของผู้สูงอายุโรคมะเร็ง ต้องอาศัยความเข้มแข็งและความคิดด้านบวกที่สามารถปรับสภาพจิตใจให้เขามีสติ เมื่อต้องเผชิญกับสภาวะที่กดดันให้เขามีพลังเพียงพอที่จะเอาชนะความคิดด้านลบและความกลัวในใจของตนเองได้ จากการสูญเสียสภาวะความสมดุลทางจิตใจให้กลายเป็นสิ่งกระตุ้นให้นำศักยภาพของตนที่มีอยู่ หันกลับมาต่อสู้กับโรคร้ายเสริมพลังใจในการดำเนินชีวิตให้ผ่านพ้นกับวิกฤตต่าง ๆ ที่โถมเข้ามา และสามารถใช้ชีวิตที่เหลืออยู่เพื่อบุคคลที่สำคัญในชีวิต คือ ครอบครัว ลูก หลาน คนรัก เนื่องจากบุคคลสำคัญเหล่านี้เป็นบุคคลที่ผู้สูงอายุรักและระลึกถึงอยู่เสมอ ซึ่งการมองเห็นและตระหนักในคุณค่าของชีวิตนี้ เป็นสิ่งที่ดึงให้เขากลับมาต่อสู้กับโรคอย่างเข้มแข็ง และใช้ชีวิตอยู่อย่างมีคุณค่าสามารถค้นพบความหมายในชีวิตได้

กล่าวโดยสรุป ความหมายในชีวิตของผู้สูงอายุโรคมะเร็ง เป็นเสมือนแรงบันดาลใจให้มีพลังต่อสู้กับโรคร้ายที่ต้องเผชิญอุปสรรคอย่างท้าทายด้วยความเข้มแข็งและอดทน เพื่อให้ผู้สูงอายุโรคมะเร็งดำเนินชีวิตอย่างมีความหมาย มองเห็นเป้าหมายที่ตนต้องการกลับมาต่อสู้กับโรคร้ายอย่างเข้มแข็ง ซึ่งสามารถพัฒนาความหมายในชีวิตของผู้สูงอายุโรคมะเร็งโดยการปรึกษาแนวโลกอส

การปรึกษาแนวโลกอสต่อความหมายในชีวิตของผู้สูงอายุโรคมะเร็งเน้นการปฏิสัมพันธ์

ระหว่างกันของผู้ให้การปรึกษาและผู้รับการปรึกษา โดยแบ่งปันเรื่องราวและประสบการณ์ให้ผู้รับการปรึกษาได้มีโอกาสระบายความรู้สึกด้านลบที่เป็นความเจ็บปวด ผู้ให้การปรึกษาจะเอื้ออำนวยบรรยากาศที่สนับสนุน ประคับประคอง ผู้รับการปรึกษาให้สะท้อนความรู้สึกของเขา ขณะนั้น เพื่อช่วยให้เกิดการรับรู้เกิดการยอมรับ สามารถวางแผนจัดการและเลือกดำเนินชีวิตของตนเองได้อย่างเหมาะสมและมีคุณค่า มีเป้าหมายในการดำเนินชีวิต เมื่อต้องเผชิญกับความทุกข์และอุปสรรคต่าง ๆ ซึ่งคนเราสามารถกำหนดทิศทางต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ต่อชีวิตทางด้านบวก ก่อให้เกิดทางเลือกได้อย่างมีอิสระ ช่วยกันค้นหาวิธีการแก้ไขปัญหาร่วมกันเพื่อนำพาชีวิตให้เขาดำเนินต่อไป การปรึกษาแนวโลกอสเป็นการปรึกษาที่มุ่งให้ผู้รับการปรึกษารับผิดชอบต่อชีวิตตนเองและช่วยให้ผู้รับการปรึกษาค้นพบความหมายในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับชีวิตเขา ความเข้าใจสาระของความ เป็นมนุษย์ที่ล้วนต้องเผชิญทั้งทุกข์และสุข ความทุกข์พลัดพราก การเปลี่ยนแปลง ความเจ็บป่วย ความตาย ซึ่งความเข้าใจสาระเหล่านี้เกิดขึ้นจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้การปรึกษาและผู้รับการปรึกษา ด้วยการร่วมรับรู้ความคิด ความรู้สึก ในชีวิตซึ่งกันและกัน ผู้ให้การปรึกษาจะช่วยให้ การปรึกษาดำเนินไปอย่างราบรื่น และเอื้ออำนวย ให้ผู้รับการปรึกษาได้ค้นหาความหมายในชีวิต ได้ ตรวจสอบ และเลือกกำหนดคุณค่าของตน สำนึก ถึงการเป็นเจ้าของชีวิต และมีมุมมองชีวิตในด้าน บวกมากขึ้น (อรัญญา ต้อยคำภีร์, 2554)

การทบทวนวรรณกรรมหรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แนวคิดเกี่ยวกับการปรึกษาแนวโลกอส

แฟรงค์ หรือ Frankl Viktor Emil Frankl (1905-1997) จิตแพทย์ชาวออสเตรียเชื้อสายยิว ผู้นำการบำบัดแบบ Logotherapy ซึ่งเป็นสาขา หนึ่งทางอัตถิภาวนิยม โดย Logos หมายถึง วาจา (speech) หรือเหตุผล (reason) ซึ่งแฟรงค์ปฏิเสธ ความเชื่อตามทฤษฎีจิตวิเคราะห์ที่ว่า มนุษย์มี

แรงขับของสัญชาตญาณทางเพศ ปฏิเสธความ คิดเห็นของจุง (Jung) เกี่ยวกับบุคลิกภาพแบบต่าง ๆ และไม่ยอมรับความคิดเห็นของนักจิตวิทยา กลุ่ม พฤติกรรมนิยมที่เชื่อในทฤษฎีการวางเงื่อนไขที่มอง มนุษย์เหมือนเครื่องจักร สำหรับแฟรงค์เชื่อว่า การ แสวงหาความหมายในชีวิต เป็นความรับผิดชอบ สูงสุดของมนุษย์และเป็นกระบวนการในระดับ สติปัญญามากกว่าสัญชาตญาณ ความหมายชีวิต ของแต่ละบุคคลมีลักษณะเป็นเอกภาพ (uniqueness) ขึ้นอยู่กับตัวบุคคล ความมีอยู่ของ เขาในสถานการณ์และเวลานั้น ๆ ไม่สามารถที่จะ กำหนดเป็นบรรทัดฐานเดียวกันได้ (อรัญญา ต้อยคำภีร์, 2554)

อรัญญา ต้อยคำภีร์ (2554) ได้รวบรวม แนวคิดพื้นฐานที่สำคัญของการบำบัดตามแนว ความหมายในชีวิตไว้ว่าจิตบำบัดแนวความหมาย ในชีวิต หรือ Logotherapy มีความหมายหลัก มาจากคำว่า “โลกอส” (Logos) และคำว่า “นุออส” (noos) ทั้งสองคำเป็นภาษากรีก โลกอส หมายถึง ความหมาย (meaning) และนุออส หมายถึง จิตวิญญาณ (spirit หรือ noetic) ซึ่งแฟรงค์มองว่า จิตบำบัดแนวความหมายในชีวิตเป็นการเยียวยา จิตใจผ่านการตระหนักถึงชีวิตด้านจิตวิญญาณของ มนุษย์

การปรึกษาแนวความหมายในชีวิตเป็น การปรึกษาที่มุ่งให้ผู้รับการปรึกษารับผิดชอบต่อ ชีวิตของตนและช่วยให้สมาชิกให้ค้นพบความหมาย ในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับชีวิตของเขาโดยอาศัย แบบฝึกหัด และกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ อย่าง ยืดหยุ่น สาระสำคัญของกระบวนการกลุ่มจิตบำบัด แนวความหมายในชีวิต คือ ความเข้าใจสาระของ ความเป็นมนุษย์ที่ล้วนต้องเผชิญทั้งความสุข ความ ทุกข์ การพลัดพราก การเปลี่ยนแปลง ความ เจ็บป่วยและความตาย ซึ่งความเข้าใจสาระเหล่านี้ จะเกิดขึ้นจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันของผู้รับการ ปรึกษาและผู้ให้การปรึกษา ด้วยการร่วมรับรู้ ความคิด ความรู้สึก และเรื่องราวในชีวิต โดยมี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรึกษาแนวโลกอส ดังนี้

อรัญญา ต้อยคัมภีร์ (2536) ศึกษาผลของกลุ่มจิตบำบัดแบบโลกอสต่อการเพิ่มความมุ่งหวังในชีวิตของหญิงในสถานสงเคราะห์หญิงบ้านเกร็ดตระการ ที่มีพฤติกรรมเสี่ยงสูงต่อการติดเชื้อ เอช ไอ วี พบว่า กลุ่มหญิงที่ได้เข้าร่วมกลุ่มจิตบำบัดแบบแสวงหาความหมายมีค่าคะแนนจากแบบวัดความมุ่งหวังในชีวิตสูงกว่ากลุ่มหญิงที่ไม่ได้รับการเข้ากลุ่มจิตบำบัดแบบแสวงหาความหมาย และสูงกว่าก่อนการทดลอง

บุญญารัตน์ ทรงพานิช (2544) ผลของจิตบำบัดแบบแสวงหาความหมาย ต่อความหมายในชีวิตของผู้ลี้ภัย พบว่า หลังการทดลองกลุ่มทดลองที่ได้รับจิตบำบัดแบบแสวงหาความหมายมีคะแนนการมองเห็นความหมายในชีวิตสูงกว่าก่อนการทดลอง และสูงกว่ากลุ่มควบคุม

พรพรรณ ศรีธีธัญญรัตน์ (2539) ศึกษาผลของกลุ่มจิตบำบัดแนวโลกอสที่มีความวิตกกังวลเกี่ยวกับความตายในผู้ป่วยโรคมะเร็ง พบว่า หลังการทดลองผู้ป่วยโรคมะเร็งที่เข้าร่วมกลุ่มจิตบำบัดแบบโลกอสมีคะแนนความวิตกกังวลเกี่ยวกับความตายต่ำกว่าก่อนเข้ากลุ่ม และมีคะแนนความวิตกกังวลเกี่ยวกับความตายต่ำกว่าผู้ป่วยที่ไม่ได้เข้าร่วมจิตบำบัด

สิริพร อินทรโชติ (2548) เปรียบเทียบเทคนิคการปรึกษากลุ่มตามแนวโลกอส ที่มีต่อความสอดคล้องในการมองโลก พบว่า คนพิการกลุ่มทดลองทั้งสองกลุ่ม มีคะแนนความสอดคล้องในการมองโลกในระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล สูงกว่าระยะก่อนการทดลองและสูงกว่ากลุ่มควบคุม และวิธีการทดลองทั้งสองวิธีช่วยให้คนพิการกลุ่มทดลองทั้งสองกลุ่มมีความสอดคล้องในการมองโลกสูงขึ้น

อุทัยทิพย์ จันทร์เพ็ญ (2539) ศึกษาผลการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบแสวงหาความหมายต่อการเพิ่มความเข้มแข็งในการมองโลกของผู้ติดสุรา พบว่า หลังการทดลองผู้ติดสุราที่เข้ารับการรักษาอยู่โรงพยาบาลที่ได้รับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบแสวงหาความหมายมีคะแนนความ

เข้มแข็งในการมองโลกสูงกว่าผู้ป่วยติดสุราที่เข้ารับการรักษาอยู่ในโรงพยาบาลที่ไม่ได้รับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบแสวงหาความหมาย และมีคะแนนความเข้มแข็งในการมองโลกสูงกว่าก่อนได้รับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบแสวงหาความหมาย

Sagy & Antonovsky (1992) ทำการศึกษาเพื่อตรวจสอบบทบาทของปัจจัยที่เป็นตัวกลางทางจิตวิทยา 3 ปัจจัย ได้แก่ เหตุการณ์ตึงเครียด สถานะที่ถูกควบคุม และภาวะตนไร้ความหมาย ว่ามีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างความเครียดและการติดสุราหรือไม่ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยทั้ง 3 คือ เหตุการณ์ ตึงเครียด สถานะที่ถูกควบคุม และภาวะตนไร้ความหมายเป็นปัจจัยที่เอื้อต่อการติดสุรา

Whiddon (1983) ทำการศึกษากลุ่มจิตบำบัดแบบโลกอสในนักโทษชายในคดีอาชญากรรมพบว่า ค่าคะแนนแบบวัด พี ไอ แอล ของนักโทษชายภายหลังเข้าร่วมกลุ่มจิตบำบัดแบบโลกอสเพิ่มขึ้น การสังเกตพฤติกรรมของสมาชิกกลุ่ม พบว่าสมาชิกกลุ่มมีการพัฒนาตนเองด้านความประพฤติที่เข้าร่วมกลุ่มเล็กประกอบอาชญากรรม

Majer (1992) ทำการศึกษาโปรแกรมบำบัด 12 ชั้น ในแนวของการพบความหมายในชีวิตของผู้ติดยาเสพติดทั้งที่ติดสุรา พบว่า ยังมีระยะการเข้าโปรแกรมการบำบัดนานเท่าใด ยังมีแนวโน้มที่จะพบกับความหมายในชีวิต ถึงแม้ว่าผู้เข้าร่วมการบำบัดจะต้องเผชิญกับความทุกข์ทรมานที่ไม่สามารถจะหลีกเลี่ยงได้ระหว่างการบำบัด แต่เขาก็ได้รับรู้ความทุกข์นั้นอย่างมีความหมาย

จากงานวิจัยข้างต้น สรุปได้ว่า การปรึกษาแนวโลกอสเป็นการเอื้ออำนวยให้ผู้รับการปรึกษาได้ตระหนักรู้ ได้สำรวจ ระบุความหมายส่วนตัว การค้นหาความหมาย การสร้างความชัดเจน การจัดทิศทางเพื่อนำไปสู่ความหมายในชีวิต และมีมุมมองในชีวิตด้านบวกมากขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาผลของการรักษาแนวโลกอสต่อความหมายในชีวิตของผู้สูงอายุโรคมะเร็งโดยเปรียบเทียบความหมายในชีวิตของผู้สูงอายุโรคมะเร็งที่ได้รับการรักษาแนวโลกอส ระหว่างก่อนการได้รับการรักษา หลังได้รับการรักษา และหลังได้รับการรักษา 2 สัปดาห์

สมมติฐานการวิจัย

1. ผู้สูงอายุโรคมะเร็งที่ได้รับการรักษาแนวโลกอสมีความหมายในชีวิต ในระยะหลังการทดลองสูงกว่าก่อนทดลอง
2. ผู้สูงอายุโรคมะเร็งที่ได้รับการรักษาแนวโลกอสมีความหมายในชีวิต ในระยะติดตามผลสูงกว่าก่อนทดลอง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (quasi experimental research) โดยใช้รูปแบบการวิเคราะห์วัดซ้ำ ตัวแปรต้น 1 ตัว One-Way repeated measure desing (AxS) (ไพรัตน์ วงษ์นาม, 2546) โดยดำเนินการวัดผลคะแนนความหมายในชีวิตก่อนการปรึกษาแนวโลกอส (pretest) หลังจากนั้นทำการทดลองโดยใช้โปรแกรมการปรึกษาแนวโลกอส จำนวน 12 ครั้ง ครั้งละ 60 นาที แล้วจึงวัดคะแนนความหมายในชีวิตหลังการทดลองทันที (posttest) และหลังจากนั้นอีก 2 สัปดาห์จึงทำการติดตามผลการวัดคะแนนความหมายในชีวิต (follow up) โดยมีขอบเขตการศึกษาดังต่อไปนี้

ประชากร

ผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป เพศหญิง ที่แพทย์วินิจฉัยว่าเป็นมะเร็งระยะที่ 2 ขึ้นไป คือโรคมะเร็งเต้านม ที่มารับการรักษาตามนัดที่สถาบันมะเร็งแห่งชาติ

ตัวอย่าง

ผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป เพศหญิง ที่แพทย์วินิจฉัยว่าเป็นมะเร็งระยะที่ 2 ขึ้นไป คือโรคมะเร็ง

เต้านม ที่มารับการรักษาตามนัดที่สถาบันมะเร็งแห่งชาติ จำนวนประมาณ 8 คน ที่เคยได้รับการผ่าตัดหรือเคมีบำบัด ในระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2557 ถึง เมษายน พ.ศ. 2557 เลือกตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling)

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. เงื่อนไขการทดลอง ผู้ที่เข้ารับการทดลองจะได้รับการปรึกษาแนวโลกอสต่อความหมายในชีวิตของผู้สูงอายุโรคมะเร็ง

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ความหมายในชีวิต

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบวัดความหมายในชีวิต

1.1 ศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัย เกี่ยวกับการสร้างแบบวัดความหมายในชีวิต (The Meaning in Life Questionnaire: MLQ)

1.2 ศึกษาแบบวัดความหมายในชีวิต ซึ่งพัฒนาแบบวัดโดยสเตเกอร์ ออยชิ และเคเลอร์ (Steger, Oishi, & Kaler, 2006) ซึ่งผู้วิจัยแปลจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย โดยคงความหมายและวัตถุประสงค์เดิมของข้อคำถามเดิมของผู้ตั้งไว้ ประกอบไปด้วย ข้อคำถาม 10 ข้อ แยกเป็น 2 องค์ประกอบ คือ

องค์ประกอบที่ 1 การดำรงอยู่ของความหมายในชีวิต (presence of meaning in life) ประกอบด้วยข้อคำถาม ข้อที่ 1, 4, 5, 6, และ 9 มีลักษณะข้อคำถาม ดังนี้

“ฉันเข้าใจความหมายของชีวิตตนเอง”

“ชีวิตของฉันมีความชัดเจนในเป้าหมาย”

“ฉันมีความรู้สึกดีในสิ่งต่าง ๆ ที่มาเติมเต็มชีวิตให้มีความหมาย”

“ฉันได้ค้นพบจุดหมายและความพึงพอใจในชีวิต”

“ชีวิตของฉันไม่มีจุดหมายที่ชัดเจน”

องค์ประกอบที่ 2 การค้นหาความหมายในชีวิต (search for meaning in life) ประกอบด้วย ข้อคำถาม ข้อที่ 2, 3, 7, 8, และ 10 มีลักษณะข้อคำถาม ดังนี้

- “ฉันกำลังมองหาบางสิ่งบางอย่างที่ทำให้ชีวิตของฉันรู้สึกว่ามีจุดหมาย”
- “ฉันค้นหาจุดหมายในชีวิตของตนเองอยู่เสมอ”
- “ฉันค้นหาอะไรบางอย่างที่ทำให้ชีวิตของฉันรู้สึกว่ามีคุณค่าอยู่เสมอ”
- “ฉันแสวงหาจุดประสงค์หรือภารกิจสำหรับชีวิตตนเอง”
- “ฉันกำลังค้นหาความหมายในชีวิตของตนเอง”

การวัดความหมายในแต่ละข้อนั้น ใช้มาตรวัด 7 ระดับ โดยเริ่มจาก 1 (ไม่จริงอย่างยิ่ง) จนถึง 7 (จริงอย่างยิ่ง) และข้อคำถามในข้อที่ 9 “ชีวิตของฉันไม่มีจุดหมายที่ชัดเจน” เป็นข้อคำถามเดียวที่ให้คะแนนตรงกันข้ามกับข้ออื่นในแบบทดสอบ ดังนั้นช่วงของคะแนนของการดำรงอยู่ของความหมาย และการค้นหาความหมาย จะมีคะแนนองค์ประกอบละ 5 ถึง 35 ทั้งนี้ใช้เวลาในการวัด 3-5 นาที

ตัวอย่าง ข้อคำถาม ข้อ 0) _____ ฉันค้นหาจุดหมายในชีวิตของตนเองอยู่เสมอ

ไม่จริงอย่างยิ่ง	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่แน่ใจ	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงอย่างยิ่ง
1	2	3	4	5	6	7

1.3 นำแบบวัดความหมายในชีวิตจำนวน 10 ข้อ ให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องจากการแปล สำนวนภาษา และความเหมาะสมของเนื้อหาที่จะนำไปใช้ จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

1.4 ผู้วิจัยหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านจิตวิทยาและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่านหาค่าความสอดคล้องภายในของแบบวัดแล้วนำมาวิเคราะห์ หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ทำการคัดเลือกข้อคำถาม ได้ข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00 ทุกข้อ

1.5 ผู้วิจัยนำแบบวัดฉบับร่างไปทดลองใช้ (try out) กับผู้สูงอายุโรคมะเร็งเต้านมที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกับตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำคะแนนที่ได้มาตรวจสอบหาความเชื่อมั่น (reliability) โดยวิธีหาค่าด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .75 และค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบสัมภาษณ์เท่ากับ .39-.73

1.6 ผู้วิจัยนำแบบวัดที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพไปใช้กับตัวอย่างจริง ตามแบบแผนการทดลองต่อไป

2. โปรแกรมการปรึกษาแนวโลกอส

โปรแกรมการปรึกษาแนวโลกอสเป็นโปรแกรมการปรึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง มีลำดับขั้นตอนดังนี้

2.1 ศึกษาตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรึกษาแนวโลกอสตามทฤษฎีของ Frankl (1997, อ้างถึงใน อรรถกฤษณ์, 2554) โดยมีลำดับขั้นตอน 6 ขั้น ดังนี้ ขั้นที่ 1 การตระหนักรู้ ขั้นที่ 2 การสำรวจ ขั้นที่ 3 การระบุความหมายส่วนตัว ขั้นที่ 4 การพัฒนาความหมาย ขั้นที่ 5 การสร้างความชัดเจน ขั้นที่ 6 การจัดทิศทาง และการปรึกษากลุ่มของคอเรย์ (Corey, 2008) และอนงค์ วิเศษสุวรรณ (2550) เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดจุดมุ่งหมายและวิธีดำเนินการที่เหมาะสม ในการพัฒนาความหมายในชีวิตของผู้สูงอายุโรคมะเร็ง จำนวน 12 ครั้ง ครั้งละ 45-60 นาที

2.2 นำโปรแกรมการปรึกษาแนวโลกอสที่สร้างขึ้น ให้ประธานควบคุมวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความตรงเชิงทฤษฎี (construct validity) ระหว่างนิยามศัพท์ จุดมุ่งหมาย กิจกรรม เนื้อหา วิธีการดำเนินการ และแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ตามคำแนะนำของประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

2.3 นำโปรแกรมการฝึกหัดแบบร่าง ไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาการศึกษา จำนวน 3 ท่านตรวจสอบความเหมาะสมของโปรแกรม

2.4 ปรับปรุงโปรแกรมการฝึกหัดแบบร่าง โลกอส ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและประธาน กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ตรวจสอบอีกครั้งแล้ว จึงไปทดลองใช้

2.5 ปรับปรุงโปรแกรมการฝึกหัดแบบร่าง โลกอสไปทดลอง (try out) ใช้กับผู้สูงอายุ ไร้สมองเรื้อรังจำนวนที่ไม่ใช่ตัวอย่าง โดยพิจารณา ความเหมาะสมของภาษาและการสื่อสารระหว่างการ ฝึกหัด

2.6 นำโปรแกรมการฝึกหัดแบบร่าง โลกอสที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปดำเนินการวิจัยต่อไป

การพิทักษ์สิทธิ์

ก่อนการดำเนินการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้ส่ง โครงร่างวิจัย เพื่อพิทักษ์สิทธิ์ตัวอย่างต่อ คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยของคณะ ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา และได้รับอนุมัติ เมื่อ 27 มีนาคม 2557 หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ทำการ ขออนุญาตเพื่อเข้าไปเก็บข้อมูลที่สถาบันมะเร็ง แห่งชาติ และได้เข้าพบตัวอย่างซึ่งเป็นผู้ป่วย ไร้สมองเรื้อรังจำนวน โดยเริ่มต้นจากการพูดคุยเพื่อ เป็นการสร้างสัมพันธภาพที่ดีให้เกิดความไว้วางใจ ระหว่างผู้วิจัยกับผู้ป่วยไร้สมองเรื้อรังจำนวน ญาติของผู้ป่วยไร้สมองเรื้อรังจำนวน และชี้แจงวัตถุประสงค์ของ การวิจัย วิธีการวิจัย ประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการ วิจัยอย่างละเอียด และอธิบายให้เข้าใจว่าการวิจัย ครั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสมัครใจของผู้ป่วย ซึ่งผู้ป่วย มีสิทธิ์ตอบรับหรือปฏิเสธในการเข้าร่วมการวิจัยได้ โดยไม่มีผลต่อการรับบริการและการดูแล รักษาพยาบาลที่ได้รับแต่ประการใด ในระหว่าง การทำฝึกหัดแบบร่างโลกอสมีนักจิตวิทยาและ เจ้าหน้าที่สถาบันมะเร็งแห่งชาติเข้าร่วมตลอด การศึกษา ในระหว่างการฝึกหัดแบบร่างโลกอสมีการ ปรับเปลี่ยนตามความเหมาะสมของผู้สูงอายุ ไร้สมองเรื้อรังที่มารับเคมีบำบัด และมีการขออนุญาต บันทึกลักษณะของสัมภาษณ์ ซึ่งการบันทึกเสียง

แต่ครั้งได้รับการยินยอมจากผู้ป่วยไร้สมองเรื้อรัง จำนวนที่เป็นตัวอย่างทุกครั้ง ข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้รับ จากการตอบแบบวัดความหมายในชีวิตหรือที่ได้ จากการวิจัยจะถูกเก็บรักษาเป็นความลับ และ นำมาใช้เฉพาะในการศึกษาครั้งนี้เท่านั้น ผู้วิจัยจะ ทำลายหลักฐานและเอกสารที่เป็นความลับของ ตัวอย่างทันทีหลังเสร็จสิ้นการวิจัยแล้ว 6 เดือน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการ วิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

1. ระยะขั้นเตรียมการ

1.1 ผู้วิจัยทำหนังสือขออนุญาตเก็บ รวบรวมข้อมูลของผู้สูงอายุไร้สมองเรื้อรังจำนวน จาก คณะศึกษาศาสตร์ ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยา ประยุกต์ มหาวิทยาลัยบูรพา ถึงผู้อำนวยการ สถาบันมะเร็งแห่งชาติ พร้อมทั้งแนบโครงร่าง วิทยานิพนธ์ฉบับย่อและเครื่องมือในการทำวิจัยที่ ผ่านอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นผู้ตรวจสอบความถูกต้อง

1.2 เมื่อได้รับหนังสืออนุญาตจาก ผู้อำนวยการสถาบันมะเร็งแห่งชาติ ผู้วิจัยเข้าพบ หัวหน้าหน่วยงานการพยาบาลและหัวหน้า หอผู้ป่วยใน เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และขอความ ร่วมมือในการทำวิจัย

2. ระยะก่อนการทดลอง

2.1 ผู้วิจัยเข้าพบตัวอย่างเพื่อสร้าง สัมพันธภาพ พร้อมทั้งทบทวนวัตถุประสงค์การเข้ารับ การฝึกหัดแบบร่างโลกอสต่อความหมายในชีวิตของผู้ สูงอายุไร้สมองเรื้อรังและกำหนดข้อตกลงร่วมกัน

2.2 ผู้วิจัยนำแบบวัดความหมาย ในชีวิตให้ตัวอย่างทำการทดสอบ โดยคะแนนจาก การทดสอบครั้งนี้เป็นคะแนนทดสอบระยะก่อน การทดลอง

3. ระยะทดลอง

3.1 ดำเนินการตามโปรแกรมการฝึกหัด แบบร่างโลกอสต่อความหมายในชีวิตของผู้สูงอายุ ไร้สมองเรื้อรัง จำนวน 12 ครั้ง ครั้งละ 45-60 นาทีขึ้นไป

3.2 ดำเนินการตามโปรแกรมการ ฝึกหัดแบบร่างโลกอส โดยให้ผู้รับการฝึกหัดตอบ

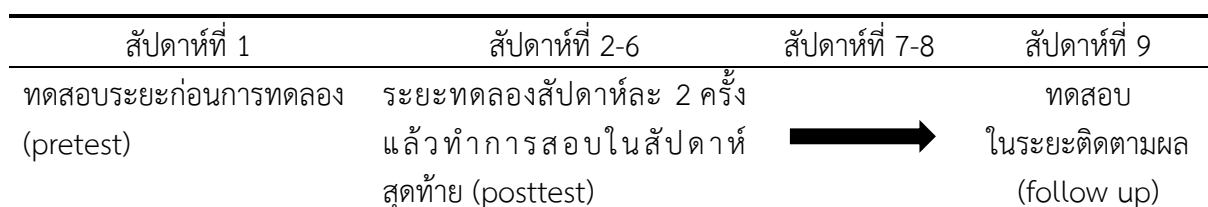

แบบวัดความหมายในชีวิตของผู้สูงอายุโรคมะเร็ง โดยผลการทดสอบที่ได้ ถือเป็นคะแนนการทดสอบ ในระยะหลังการได้รับการรักษาทันที

4. ระยะติดตามผล ผู้วิจัยเข้าพบตัวอย่าง ภายหลังจากดำเนินการทดลองเสร็จสิ้นแล้ว เป็นเวลา 2 สัปดาห์ เพื่อประเมินผลการเปลี่ยนแปลงทางด้าน

การปรึกษาแนวโลกอส และให้ตัวอย่างตอบแบบ สสำรวจแบบวัดความหมายในชีวิต โดยผลการ ทดสอบที่ได้เป็นคะแนนการทดสอบในระยะติดตาม หลังได้รับการรักษา 2 สัปดาห์

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังภาพ 1

ภาพ 1 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. บรรยายข้อมูลทั่วไป และแบบสอบถาม ความหมายในชีวิต (The Meaning in Life Questionnaire: MLQ) ด้วยความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. ตรวจสอบการละเมิดข้อตกลงเบื้องต้น ของการใช้สถิติวิเคราะห์

3. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบสอบถามความหมายในชีวิต (The Meaning in Life Questionnaire: MLQ) ทั้ง 3 ระยะ โดยการวิเคราะห์ ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (Repeated Measures Analysis of Variance) (Howell, 2007) และเมื่อ พบความแตกต่าง ทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็น รายคู่ ด้วยวิธี Bonferroni

4. วิเคราะห์ผลจากการมีส่วนร่วมใน กระบวนการต่าง ๆ ตามโปรแกรมการศึกษาแนว โลกอสต่อความหมายในชีวิตของผู้สูงอายุ โรคมะเร็ง ด้วยวิธีการสร้างข้อสรุปเชิงอุปนัย (analytic induction) เพื่อใช้ในการอภิปรายผล ร่วมกับข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากการทดลองการ ปรึกษาแนวโลกอสต่อความหมายในชีวิตของ ผู้สูงอายุโรคมะเร็ง

ผลการวิจัย

จากผลการทดลอง พบว่า ผู้สูงอายุ โรคมะเร็งมีความหมายในชีวิต ระหว่างก่อนทดลอง หลังทดลอง และติดตามผล แตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ดังตาราง 1

ตาราง 1 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนวัดซ้ำของระยะการทดสอบ

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p	ES
ระหว่างตัวแปร	7	132.292				
ระยะเวลา	2	2335.083	1167.542	67.660	.000	.906
ความคลาดเคลื่อน	14	241.583	17.256			

จากตาราง 1 แสดงว่า คะแนนเฉลี่ย ความหมายในชีวิตของผู้สูงอายุโรคมะเร็ง ใน 3 ระยะของการทดสอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีค่าขนาดอิทธิพล .906

ซึ่งแปลความได้ว่า การที่ผู้สูงอายุโรคมะเร็งจะมี ความหมายในชีวิตเพิ่มขึ้นเล็กน้อยเพียงได้นั้นขึ้นอยู่กับระยะเวลาของการได้รับการปรึกษาแนวโลกอสถึง ร้อยละ 90.6 และขนาดอิทธิพลอยู่ในระดับมาก

ภายหลังการได้รับการรักษาแนวโลกอส
ผู้สูงอายุโรคมะเร็งมีความหมายในชีวิตเปลี่ยนแปลง
ดังนี้

คะแนนความหมายในชีวิตของผู้สูงอายุ
โรคมะเร็งที่ได้รับการรักษาแนวโลกอสในระยะ
หลังทดลองสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ .001 ดังตาราง 2

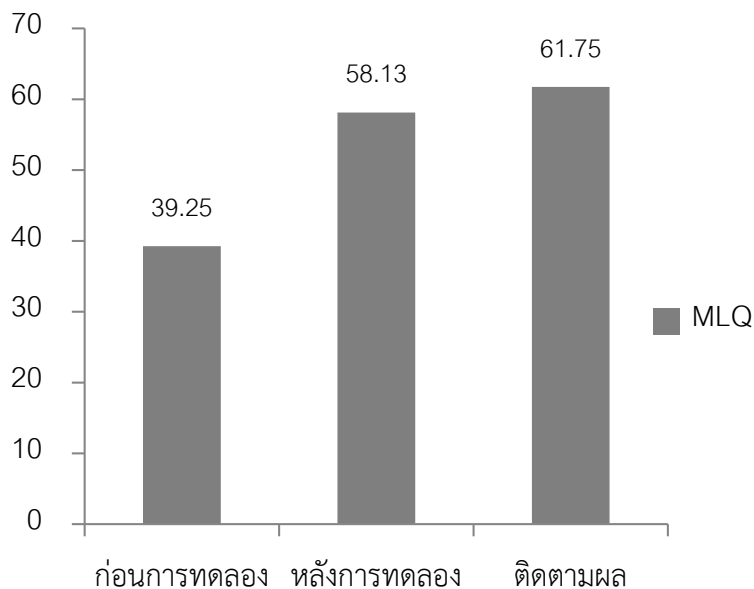
ตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความหมายในชีวิตของผู้สูงอายุโรคมะเร็งที่ได้รับการรักษา
แนวโลกอส โดยเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Bonferroni

เปรียบเทียบรายคู่	Mean Difference	Std. Error	p
หลังทดลอง – ก่อนทดลอง	18.875	1.977	.000
ติดตามผล – ก่อนทดลอง	22.500	2.435	.000
ติดตามผล – หลังทดลอง	3.625	1.762	.236

ผลการศึกษา พบว่า ผู้สูงอายุโรคมะเร็งที่
ได้รับการรักษาแนวโลกอส มีคะแนนความหมาย
ในชีวิตในระยะหลังการทดลองสูงกว่าก่อนทดลอง
โดยภายหลังจากได้รับการรักษาแนวโลกอส

ผู้สูงอายุโรคมะเร็งมีคะแนนเฉลี่ยความหมายใน
ชีวิตเพิ่มขึ้นกว่าก่อนได้รับการรักษา 18.875 ดัง
ภาพ 2

คะแนนเฉลี่ยความหมายในชีวิต (MLQ)

ภาพ 2 แผนภูมิเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความหมายในชีวิต ระหว่างก่อนทดลอง หลังทดลอง
และติดตามผล

จากภาพ 2 แสดงว่า ผู้สูงอายุโรคมะเร็งมีคะแนนเฉลี่ยความหมายในชีวิตหลังการทดลอง สูงกว่าก่อนการทดลอง 18.88 ติดตามผลสูงกว่าก่อนทดลอง 22.50 และติดตามผลสูงกว่าก่อนทดลอง 3.62

การอภิปรายผลการวิจัย

1. ผู้สูงอายุโรคมะเร็งที่ได้รับการศึกษาแนวโลกอสมีคะแนนความหมายในชีวิตในระยะเวลาหลังการทดลองสูงกว่าก่อนทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทั้งนี้อาจเนื่องจากระยะก่อนการทดลองผู้สูงอายุโรคมะเร็ง เกิดความรู้สึกรู้สึกวิตกกังวล ความรู้สึกอับอาย ซึมเศร้า ที่ต้องสูญเสียภาพลักษณ์ของความเป็นผู้หญิง กลัวเรื่องต่าง ๆ เช่น กลัวตาย กลัวความทุกข์ทรมานจากการรักษา กลัวโรคกลับมาเป็นซ้ำ กลัวสูญเสียสามี รู้สึกไม่มั่นใจและไม่มั่นคงในชีวิต แต่เมื่อได้รับการสร้างสัมพันธภาพจากโปรแกรมการศึกษาแนวโลกอส ระหว่างผู้ให้การศึกษาและผู้รับการปรึกษา โดยผู้ให้การศึกษาช่วยให้ผู้สูงอายุโรคมะเร็งเกิดความเชื่อมั่นว่าตนเองก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้ ไม่ใช่ขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมหรือบุคคลอื่น โดยการให้การศึกษาแนวโลกอส ช่วยสนับสนุนให้ผู้รับการปรึกษาได้เปิดเผยเรื่องราวและความรู้สึกด้วยกัน สร้างสัมพันธภาพด้วยความจริงใจ เพื่อให้ผู้รับการปรึกษาได้สำรวจตนเองได้อย่างเสรี ช่วยให้ผู้รับการปรึกษาค้นหาความหมายและเป้าหมายในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับชีวิต จะทำให้ตระหนักรู้ว่าอะไรคือสิ่งที่ทำให้ชีวิตมีความหมายของความเป็นมนุษย์ที่ล้วนต้องเผชิญกับความทุกข์ การพลัดพราก การเปลี่ยนแปลง ความเจ็บป่วย และความตาย ซึ่งความรู้สึกละลานี้จะเกิดจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้การศึกษาและผู้รับการปรึกษาได้ร่วมกันรับรู้ ความคิด ความรู้สึกเรื่องราวในชีวิต ผู้ให้การศึกษาจะช่วยเอื้ออำนวยให้ผู้รับการปรึกษาค้นหาความหมายในชีวิต ได้ตรวจสอบกำหนดคุณค่าของชีวิตตนเองอย่างสำนึกการเป็นเจ้าของชีวิต และมีมุมมองในชีวิตด้านบวกมากขึ้น

2. คะแนนความหมายในชีวิตของผู้สูงอายุโรคมะเร็งที่ได้รับการศึกษาแนวโลกอส ในระยะติดตามผลสูงกว่าก่อนทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 คือ ผู้สูงอายุโรคมะเร็ง ที่ได้รับการศึกษาแนวโลกอส มีคะแนนความหมายในชีวิต ในระยะติดตามผลสูงกว่าก่อนทดลอง ทั้งนี้เนื่องจากภายหลังจากได้รับการศึกษาแนวโลกอส 2 สัปดาห์ซึ่งอยู่ในระยะติดตามผล ผู้สูงอายุโรคมะเร็งมีคะแนนเฉลี่ยความหมายในชีวิต เพิ่มขึ้นกว่าก่อนได้รับการศึกษา 18.875 อาจเนื่องมาจากการพัฒนาความหมายในชีวิตจะทำให้ผู้รับการปรึกษาแนวโลกอสยอมรับตนเอง รู้ความต้องการของตนเอง รวมทั้งสามารถใช้ศักยภาพที่มีอยู่ได้อย่างเต็มความสามารถ และนำไปสู่ขั้นการประจักษ์ตนเอง คือ การรู้จัก เข้าใจ ยอมรับตนเองถึงความหมายและเป้าหมายในชีวิต และพร้อมที่จะแก้ไขตนเอง สามารถเผชิญปัญหาและอุปสรรคได้ โดยใช้ศักยภาพของตนที่มีอยู่ได้อย่างเต็มความสามารถ ซึ่งในการศึกษาแนวโลกอสทำให้ผู้สูงอายุโรคมะเร็งได้พัฒนาความหมายในชีวิต โดยการเปิดโอกาสให้ผู้รับการปรึกษา ได้รับการยอมรับเอาใจใส่จากผู้ให้การศึกษา มีการสร้างสัมพันธภาพที่จริงใจ เป็นมิตร กระบวนการให้การศึกษาส่งผลให้ผู้รับการปรึกษาได้มีความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ผู้รับการปรึกษาได้เลือก เมื่อผู้รับการปรึกษาเกิดการรับรู้ถึงความรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาดัง ๆ ตามบทบาทของผู้รับการปรึกษาแต่ละคน สิ่งเหล่านี้ทำให้ผู้รับการปรึกษาสามารถที่จะยืนหยัดเผชิญหน้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง เชื่อมั่นในตนเองว่าสามารถที่จะกระทำสิ่งต่าง ๆ ได้เข้าใจ และยอมรับในตนเองและพร้อมที่จะแก้ไขตนเองโดยมีเป้าหมายในชีวิตและพร้อมที่จะดำเนินชีวิตไปด้วยความมั่นใจ ซึ่งจะนำไปสู่ความมุ่งมั่นและสามารถมีชีวิตอยู่กับปัจจุบันได้

แม้ภายหลังการทดลอง 2 สัปดาห์ ซึ่งเป็นระยะติดตามผล ผู้สูงอายุโรคมะเร็งที่ได้รับการศึกษาแนวโลกอสมีมุมมองของตนเองใน

อนาคตและสามารถใช้ชีวิตในปัจจุบันได้อย่างมีความสุข ซึ่งงานวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของสิริพร อินทรโชติ (2548) ศึกษาเปรียบเทียบเทคนิคการปรึกษากลุ่มตามแนวโลกอสที่มีต่อความสอดคล้องในการมองโลกของคนพิการ พบว่า ความสอดคล้องในการมองโลกของคนพิการที่ได้รับการปรึกษากลุ่มตามแนวโลกอสแบบครบเทคนิค ระยะติดตามผลสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ยูพา แดงภักดี (2549) ที่ศึกษาการปรึกษากลุ่มทฤษฎีอัตถิภาวะนิยมต่อการลดภาวะซึมเศร้าของผู้เสี่ยงต่อการฆ่าตัวตาย พบว่า ผู้เสี่ยงต่อการฆ่าตัวตายที่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบอัตถิภาวะนิยมมีภาวะซึมเศร้าในระยะติดตามผลต่ำกว่าระยะก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุัญญา ไตสกุล (2549) ที่เปรียบเทียบผลการปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีภวนิยมต่อคุณค่าแห่งตนของมารดานอกสมรสที่ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนา พบว่า มารดานอกสมรสที่ตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาที่ได้รับการปรึกษากลุ่มทฤษฎีภวนิยมมีคุณค่าแห่งตนระยะติดตามผลสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือบุคลากรทางการแพทย์ที่ต้องดูแลผู้สูงอายุโรคมะเร็งนำโปรแกรมการปรึกษาแนวโลกอส ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาความหมายในชีวิตของผู้สูงอายุโรคมะเร็งต่อไป
2. การนำโปรแกรมการปรึกษาแนวโลกอสไปใช้ปฏิบัติจริง ผู้ให้การปรึกษาควรศึกษาวิธีการให้เข้าใจถึงขั้นตอน หลักการ และวิธีดำเนินการให้ถูกต้อง ชัดเจน ตลอดจนการฝึกทักษะให้เกิดความชำนาญก่อนที่จะนำไปใช้ โดยเฉพาะเทคนิควิธีการ ข้อดีและข้อจำกัดเพื่อนำไปใช้ได้อย่างบรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

เอกสารอ้างอิง

- กัญญฐิตา ศรีภา. (2547). ผลของการให้คำปรึกษาแบบภวนิยมเป็นรายบุคคลที่มีต่ออัตถิภาวะในทัศนคติของผู้ป่วยอัมพาตครึ่งล่าง โรงพยาบาลตำรวจ (สารนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการแนะแนว). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.
- บุญญารัตน์ ทรงพานิช. (2544). ผลของจิตบำบัดแบบแสงทาคความหมายต่อความหมายในชีวิตของผู้เสี่ยง (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษามหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- พรพรรณ ศรีธัญญารัตน์. (2539). ผลของกลุ่มจิตบำบัดแบบโลกอสต่อการลดความวิตกกังวลเกี่ยวกับความตายในผู้ป่วยโรคมะเร็ง (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษามหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- ไพรัตน์ วงษ์นาม. (2546). การวิเคราะห์ข้อมูล Factorial Design ด้วย SPSS for Windows Syntax & Menu. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ยูพา แดงภักดี. (2549). ศึกษาการปรึกษากลุ่มทฤษฎีอัตถิภาวะนิยมต่อการลดภาวะซึมเศร้าของผู้เสี่ยงต่อการฆ่าตัวตาย (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา). คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- สิริพร อินทรโชติ. (2548). เปรียบเทียบเทคนิคการปรึกษากลุ่มตามแนวโลกอสที่มีต่อความสอดคล้องในการมองโลกของคนพิการ (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- สิริลักษณ์ จันทร์มะ. (2541). การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมการตลาดเองของผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับการผ่าตัด (วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- อรัญญา ต้อยคัมภีร์. (2536). ผลของกลุ่มจิตบำบัดแบบโลกอสต่อการเพิ่มความมุ่งหวังในชีวิตของหญิงในสถานสงเคราะห์หญิงบ้านเกร็ดตระการ ที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- อรัญญา ต้อยคัมภีร์. (2554). จิตบำบัดแนวความหมายในชีวิต (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อนงค์ วิเศษสุวรรณ. (2550). การปรึกษากลุ่ม: เอกสารคำสอนวิชา 416621 (พิมพ์ครั้งที่ 2). ชลบุรี: ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการปรึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อุทัยทิพย์ จันทร์เพ็ญ. (2539). ผลของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวโลกอสต่อการเพิ่มความเข้มแข็งในการมองโลกของผู้ติดสุรา (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษามหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- Corey, G. (2004). *Theory and practice of counseling & psychotherapy*. USA: Thomson Brooks/Cole.
- Majer, J. M. (1992). Assessing the logotherapeutic value of 12-step therapy. *Journal of international forum for logotherapy*, 30(2), 440-459.
- Morris, A. (1997). Psychological and social adjustment to mastectomy. *Cancer*, 40(2), 2381.
- Sagy, S., & Antonovsky, A. (1992). Family sense of coherence and the retirement transition. *Journal of Marriage and The Family*, 54(4), 983-994.
- Steger, M. F., Oishi, S., & Kaler, M. (2006). The meaning in life questionnaire: Assessing the presence of and search for meaning in life. *Journal of Counseling Psychology*, 53(3), 80-93.
- Whiddon, M. F. (1983). Logotherapy in prison. *International Forum for Logotherapy*, 6(1), 34-39.